

Kurs 1: Specialpedagogik – kunskapsområde och forskningsfält, 1-15 hp

Obligatorisk litteratur	1
Valbara referenser.....	2
Valbara referenser mot verksamhetsområde/skolform/yrkesroll.....	3
Referenslitteratur	3

Obligatorisk litteratur

- Berg, G. (2018). *Skolledarskap och skolans frirum*. Studentlitteratur. (de delar som handlar om skolledarskap)
- Bergem, T. (2000). *Läraren i etikens motljus*. Studentlitteratur.
- Brodin, J. & Lindstrand, P. (2010). *Perspektiv på en skola för alla*. Studentlitteratur.
- Bryman, A., Clark, T., Foster, L. & Sloan, L. (2025). *Brymans samhällsvetenskapliga metoder*. (Fjärde upplagan). Liber. (främst kap 1, 19, 23, men även som referenslitteratur 5, 6, 16, 21 och 22)
- Bylund, C. (2020). Tio fingrar, tio tår och så ska man tåla lysrörsljus: Funktionalitet och funktionsmaktsordningen. I L. Martinsson & E. Reimers. *Skola i normer*. (s. 189-204). Gleerups.
- Colnerud, G. (2018). Tiga, ingripa eller anmäla. Etiska dilemman vid kollegors övertramp. I S. Irisdotter Aldemyr (red.). *Läraren och yrkesetiken: principer, värden och förhållningssätt i förskolans och skolans vardag*. (s. 23-35) Studentlitteratur.
- Emanuelsson, I. (2003). En skola för alla. Om specialpedagogik. I S. Selander (red.) *Kobran, nallen och majjen. Tradition och förnyelse i svensk skola och skolforskning*. (s 291-304) Myndigheten för skolutveckling.
- Eriksson Gustavsson, A.-L., Göransson, K. & Nilholm, C. (2011). Inledning. I A.-L. Eriksson Gustavsson, K. Göransson & C. Nilholm, (red.). *Specialpedagogisk verksamhet i grundskolan*. (s. 13-32) Studentlitteratur.
- Examensordning SFS 1993:100, Bilaga 2. Speciallärarexamen.
- Examensordning SFS 1993:100, Bilaga 2. Specialpedagogexamen.
- God forskningssed. (Ny omarbetad utgåva). (2024). Vetenskapsrådet.
- Göransson, K., Lindqvist, G., Klang, N., Magnusson, G. & Nilholm, C. (2015). *Speciella yrken? Specialpedagogers och speciallärares arbete och utbildning. En enkätstudie*. Forskningsrapport. Karlstad University Studies 2015:13. Karlstad universitet.
- Haug, P. (1998). *Pedagogiskt dilemma: specialundervisning*. Statens skolverk.
- Lundgren Aslla, A. (2019). Ett sånt där barn. I L. Björkman & J. Bromseth. *Normkritisk pedagogik: perspektiv, utmaningar och möjligheter*. (s. 183-204). Studentlitteratur.
- Lutz, K. (2021). *Specialpedagogiska aspekter på förskola och skola*. Liber AB.
- Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22). Skolverket.
- Läroplan för anpassade gymnasieskolan (Gy25). Skolverket.
- Läroplan för förskolan (Lpfö 18). Skolverket.
- Läroplan för grundskolan samt för förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22). Skolverket.
- Läroplan för specialskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lspec22). Skolverket.
- Läroplan för vuxenutbildningen (Reviderad 2017). (2022). Skolverket.
- Läroplan ämnen för gymnasieskola (Gy25). Skolverket.

- Nilholm, C. (2025a). *En inkluderande skola - möjligheter, hinder och dilemman*. Studentlitteratur AB.
- Nilholm, C. (2025b). *Perspektiv på specialpedagogik*. Studentlitteratur.
- Olsson, I. (1999). *Att leva som lytt: Handikappades levnadsvillkor i 1800-talets Linköping* (Doctoral dissertation, Tema, Linköpings universitet).
- Persson, B. (2019). *Elevens olikheter och specialpedagogisk kunskap*. Liber.
- Persson, B. & Persson, E. (2012). *Inkludering och måloppfyllelse – att nå framgång med alla elever*. Liber.
- Refors Legge, M. (2021). *Juridik i skolan: en handbok för lärare* (Första upplagan). Gothia kompetens.
- Refors Legge, M. (2022). *Juridik i förskolan: en handbok för pedagoger* (Första upplagan). Gothia kompetens.
- Regeringskansliet, S. (2008). FN: s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. *Ds 2008: 23. Stockholm*.
- Skollagen (2010:800) *Skollagen: med lagen om införande av skollagen (2010:801)* (Sextonde upplagan). (2025). Norstedts Juridik. (OBS: ny upplaga utkommer i juli, välj den senaste)
- Skolverket (2022). *Kommentarer till Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram*.
- Speciallärarprogrammet och Specialpedagogprogrammet vid Linköpings universitet (2008). *Råd angående att skriva kursuppgifter, examinationsuppgifter och rapporter*.
- Svenska Unescorådet (2006). *Salamanca deklARATIONEN och Salamanca +10*, Svenska Unescorådet.
- Von Ahlefeldt Nisser, D. (2014). Specialpedagogers och speciallärares olika roller och uppdragsskilda föreställningar möts och möter en pedagogisk praktik. *Nordic studies in education*, 34(4), 246-264.

Valbara referenser

I kursen tillkommer kommunala och lokala styrdokument för obligatoriska och frivilliga skolformer och aktuella kursplaner i tillämpliga delar samt aktuella vetenskapliga artiklar. För att få en inblick i aktuell specialpedagogisk forskning och debatt rekommenderas Claes Nilholms blogg. Dessutom läses inledningsvis en valfri skönlitterär bok, som i vid mening gestaltar specialpedagogisk problematik.

- Canino, G., & Alegría, M. (2008). *Psychiatric diagnosis—is it universal or relative to culture?* *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(3), 237-250.
- Florian, L. (2019). On the necessary co-existence of special and inclusive education. *International Journal of Inclusive Education*, 23(7-8), 691-704.
- Granlund, M., & Lillvist, A. (2015). Factors influencing participation by preschool children with mild intellectual disabilities in Sweden: With or without diagnosis. *Research and practice in intellectual and developmental disabilities*, 2(2), 126-135.
- Grosche, M., & Volpe, R. J. (2013). Response-to-intervention (RTI) as a model to facilitate inclusion for students with learning and behaviour problems. *European Journal of Special Needs Education*, 28(3), 254-269.
- Göransson, K., Lindqvist, G., Möllås, G., Almqvist, L. & Nilholm, C. (2017). Ideas about occupational roles and inclusive practices among special needs educators and support teachers in Sweden. *Educational Review*, 69(4), 490-505.
- Haug, P. (2017). Understanding inclusive education: ideals and reality. *Scandinavian journal of disability research*, 19(3), 206-217.

- Isaksson, J., & Lindqvist, R. (2015). What is the meaning of special education? Problem representations in Swedish policy documents: late 1970s–2014. *European journal of special needs education*, 30(1), 122-137.
- Lindqvist, G., & Nilholm, C. (2013). Making schools inclusive? Educational leaders' views on how to work with children in need of special support. *International Journal of Inclusive Education*, 17(1), 95-110.
- Nilholm, C. (2021). Research about inclusive education in 2020—How can we improve our theories in order to change practice? *European Journal of Special Needs Education*, 36(3), 358-370.
- Sandberg, A., Lillvist, A., Eriksson, L., Björck-Åkesson, E., & Granlund, M. (2010). “Special Support” in Preschools in Sweden: Preschool staff’s definition of the construct. *International journal of disability, development and education*, 57(1), 43-57.

Valbara referenser mot verksamhetsområde/skolform/yrkesroll

- Bruce, B. (red.) (2025). *Att vara speciallärare: med specialisering språk-, skriv- och läsutveckling, matematikutveckling samt intellektuell funktionsnedsättning*. (Andra upplagan). Gleerups.
- Göransson, K., Tideman, M. & Szönyi, K. (red.) (2021). *Utbildning och undervisning i särskolan: forskningsinsikter möter lärar- och eleverfarenheter*. Natur & Kultur.
- Palla, L. (2021). *Specialpedagogik i förskola: grundläggande huvudsaker och reflekterande djupdykningar*. Studentlitteratur.
- Wermke, W., Höstfält, G. & Magnússon, G. (red.) 2024. *Specialpedagogik som politik och praktik: Specialpedagogiska professioner i den svenska skolan sedan 1980*. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bcq>.
- Öhman, A. (red.) (2022). *Etiska perspektiv på specialpedagogers yrkesroll och värdepedagogiska praktik*. Studentlitteratur.

Referenslitteratur

- Ahlberg, A. (2015). *Specialpedagogik i ideologi, teori och praktik: att bygga broar*. Liber.
- Assarson, I. (2007). *Talet om en skola för alla: pedagogers meningskonstruktion i ett politiskt uppdrag* (Doctoral dissertation, Malmö högskola, Lärarutbildningen).
- Attention (2023). *Attentions skolenkät 2023. ”Skrämmande stor okunskap. Inte bara om NPF utan också om skolans skyldigheter”*. Riksförbundet Attention.
- Bladini, U.-B. (1990). *Från hjälpskolelärare till förändringsagent. Svensk speciallärarutbildning 1921-1981 relaterad till specialundervisningens utveckling och förändringar i speciallärarens yrkesuppgifter*. Göteborg studies in educational sciences.
- Bruce, B. (2016). *Specialpedagogik i professionellt lärarskap: synsätt och förhållningssätt*. Gleerup.
- Burman, A., Troedson, N. & Wermke, W. (2024). Speciallärares och specialpedagogers roller, makt och autonomi i skolans organisation. I W. Wermke, G. Höstfält & G. Magnússon (red.), *Specialpedagogik som politik och praktik: Specialpedagogiska professioner i den svenska skolan sedan 1980*, s. 203–218. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bcq.k>.
- Byrne, B. (2013). Hidden contradictions and conditionality: conceptualisations of inclusive education in international human rights law. *Disability & Society*, 28(2), 232-244.
- Börjesson, M. & Palmblad, E. (red.) (2003). *Problembarnets århundrade. Normalitet, expertis och visionen om framsteg*, Studentlitteratur (kap 1, 2, 3, 4)

- Cameron, D. L., Nilholm, C., & Persson, B. (2012). School district administrators' perspectives on special education policy and practice in Norway and Sweden. *Scandinavian Journal of Disability Research*, 14(3), 212-231.
- Dalen, M. (2015). *Intervju som metod*. Gleerup.
- Erikson, M. G. (2009). *Referera reflekterande: konsten att referera och citera i beteendevetenskaperna*, Studentlitteratur.
- Eriksson Gustavsson, A.-L., Forslund Frykedal, K. & Samuelsson, M. (red.) (2016). *Specialpedagogik - i, om, för och med praktiken*. Liber.
- Gadler, U. (2011). *En skola för alla-gäller det alla?: statliga styrdokuments betydelse i skolans verksamhet* (Doctoral dissertation, Linnaeus University Press).
- Gerle, H., Hannus, T., Magnússon, G. & Wermke, W. (2024). Profession i utveckling – skolans specialprofessioner mellan 2012 och 2022. I W. Wermke, G. Höstfält & G. Magnússon (red.), *Specialpedagogik som politik och praktik: Specialpedagogiska professioner i den svenska skolan sedan 1980*, s. 179–199. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bcq.j>.
- Gustafson, K., & Hjörne, E. (2015). Friskolan som en frizon för elever i behov av särskilt stöd? Inkludering, olikhet och specialpedagogik för alla. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 20(3-4), 273-292.
- Göransson, K., Malmqvist, J., & Nilholm, C. (2013). Local school ideologies and inclusion: the case of Swedish independent schools. *European Journal of Special Needs Education*, 28(1), 49-63.
- Göransson, K., Nilholm, C., & Karlsson, K. (2011). Inclusive education in Sweden? A critical analysis. *International Journal of Inclusive Education*, 15(5), 541-555.
- Häggbloom, P. (2019). *Universell design för lärande: ett inkluderande förhållningssätt*. Studentlitteratur.
- Höskoleverket (2012). Behovet av en särskild specialpedagogexamen och specialpedagogisk kompetens i den svenska skolan. *Höskoleverkets rapportserie 2012:11 R*.
- Höstfält, G. (2024). Speciallärare och specialpedagoger i den svenska skolan – en historisk överblick. I W. Wermke, G. Höstfält & G. Magnússon (red.), *Specialpedagogik som politik och praktik: Specialpedagogiska professioner i den svenska skolan sedan 1980*, s. 7–28. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bcq.b>.
- Jakobsson, I.-L. & Nilsson, I. (2019). *Specialpedagogik och funktionsvariationer*. Natur & Kultur.
- Karlsson, A. (2020). *Specialpedagogik för fritids: en grundbok*. Studentlitteratur.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje [reviderade] upplagan). Studentlitteratur.
- Leifler, E. (2022). *Praktisk inkludering*. Liber.
- Leifler, E. (2023). *Specialdidaktik: en breddad undervisningsrepertoar för och med dina elever*. Liber.
- Lindqvist, G., Nilholm, C., Almqvist, L., & Wetso, G. M. (2011). Different agendas? The views of different occupational groups on special needs education. *European Journal of Special Needs Education*, 26(2), 143-157.
- Lindqvist, H., Östergren, R., & Holme, L. (2020). Elevassistenter i skolan: En forskningsöversikt. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 25(2-3), 114-137.
- Lundqvist, J. (2018). *Tidiga insatser och barns utbildningsvägar: inkludering och specialpedagogik*. Natur & kultur.
- Magnússon, G., Göransson, K., & Lindqvist, G. (2019). Contextualizing inclusive education in educational policy: the case of Sweden. *Nordic journal of studies in educational policy*, 5(2), 67-77.

- Malmgren Hansen, A. (2002). *Specialpedagoger – nybyggare i skolan*. Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för individ, omvärld och samhälle.
- Mitchell, D. (2015). *Inkludering i skolan: undervisningsstrategier som fungerar*. Natur & Kultur.
- Nielsen, A. & Nyroos, M. (red.) (2022). *En förskola för alla: specialpedagogik, inkludering och likvärdighet*. Liber.
- Nilholm, C. (2006). Special education, inclusion and democracy. *European Journal of Special Needs Education*, 21(4), 431–445.
- Nilholm, C. & Göransson, K. (2013). *Inkluderande undervisning – vad kan man lära sig av forskningen?* (FoU-rapport) Specialpedagogiska skolmyndigheten.
- Olsson, M. (2016). *Lärares ledarskap som möjliggörande och begränsande i mötet med 'alla' barn: En deltagarorienterad studie* (Doctoral dissertation, Specialpedagogiska institutionen, Stockholms universitet).
- Östlund, D. (2016). *Stöd till elever - en tillbakablick*. Tillgänglig via:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-16299>
- Östlund, D. (2017). *Att anpassa undervisningen efter eleverna* Tillgänglig via:
<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-16391>
- Pedagogisk forskning* (2007). Temanummer: Specialpedagogik, Årg 12, nr 2:2007.
- Pedagogiska magasinet* (2002). Temanummer: Lärares yrkesetik, nr 4:2002.
- Pettersson, G. (2017). *Inre kraft och yttre tryck: perspektiv på specialpedagogisk verksamhet i glesbygdsskolor* (Doctoral dissertation, Umeå universitet).
- Refors Legge, M. & Ramsjö, P. (2024). *Juridik i förskolan och skolan: en handbok för rektorer*. Stockholm: Gothia kompetens.
- Sandberg, A. (red.) (2021). *Med sikte på förskolan: barn i behov av stöd*. (Tredje upplagan). Studentlitteratur.
- Skolverket (2005). *Handikapp i skolan: det offentliga skolväsendets möte med funktionshinder från folkskolan till nutid*. Skolverket.
- Söder, M. (2013). Swedish social disability research: a short version of a long story. *Scandinavian Journal of disability research*, 15(1), 90-107.
- SOU (2021:11). *Utredningen om elevers möjligheter att nå kunskapskraven. Bättre möjligheter för elever att nå kunskapskraven: aktivt stöd- och elevhälsoarbete samt stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*. Regeringskansliet.
- SOU 2000:19. *Från dubbla spår till Elevhälsa - i en skola som främjar lust att lära, hälsa och utveckling*. Slutbetänkande av Elevvårdsutredningen. Sveriges riksdag.
- SOU 2019:23. *Styrkraft i funktionshinderspolitiken*. Sveriges riksdag.
- Svensson, I., Öster, C. & Höstfält, G. (2024). En specialpedagogprofession i ständig förändring. I W. Wermke, G. Höstfält & G. Magnússon (red.), *Specialpedagogik som politik och praktik: Specialpedagogiska professioner i den svenska skolan sedan 1980*, s. 161–177. Stockholm: Stockholm University Press. DOI: <https://doi.org/10.16993/bcq.i>
- Szőnyi, K. & Söderqvist Dunkers, T. (red.) (2015). *Där man söker får man svar: delaktighet i teori och praktik för elever med funktionsnedsättning*. (FoU-rapport nr. 2) Specialpedagogiska skolmyndigheten.
- Thomson, R. G. (2017). *Extraordinary bodies: Figuring physical disability in American culture and literature*. Columbia University Press.
- Thurén, T. (2005). *Källkritik*. Liber.
- Trost, J. (2002). *Att skriva uppsats med akribi*. Studentlitteratur.